

*Bigarren Lehendakariodea eta Lan eta Enpleguko Sailburua
Vicelehendakari Segunda y Consejera de Trabajo y Empleo*

**AGINDUA, 2023KO MAIATZAREN 19KOA, BIGARREN LEHENDAKARIODEA
ETA LAN ETA ENPLEGU SAILBURUARENA, GIPUZKOAKO ERAIKINEN ETA
LOKALEN GARBIKETA SEKTOREAN EMATEN DEN GIZARTEKO OINARRIZKO
ZERBITZUA BERMATZEN DUENA 2023KO MAIATZAREN 22, 23, 24, 25, 26, 27
ETA 28 RAKO DEITUTAKO GREBAN.**

ELA erakunde sindikalaren ordezkariak greba bat deitu du Gipuzkoako eraikinen eta lokalen garbiketa-sektorean. Greba, lanaldi osokoa, maiatzaren 22, 23, 24, 25, 26, 27 eta 28an izango da.

Grebarako deialdiaren helburua Lan Agintaritzari bidalitako jakinarazpenean jasota dago, eta hasitako espedientean jasota dago.

Espainiako Konstituzioaren 28.2 artikulua greba-eskubidea aitortzen die langileei euren interesak defenda ditzaten, horixe baita egungo zuzenbide-estatu sozial eta demokratikoak oinarri dituen funtsezko eskubideetako bat. Konstituzioak, beraz, berdin babesten du greba-eskubidea eta beste zenbait eskubide garrantzitsu, hala nola bizia, osotasun fisikoa eta osasuna, besteak beste —15. eta 43. artikulua—; hain zuzen, Konstituzioak bete-betean babesten ditu, bai eskubide horiek guztiak, baita greba egiteko eskubidea ere. Hori dela-eta, deitutako greba hori egiteak oinarrizko beste eskubide batzuei dagokienez izan ditzakeen ondorioak aztertu behar dira nahitaez.

Beraz, greba egiteko eskubidea baliatzeak talka egin dezakeenez herritarren gainerako funtsezko eskubideekin, eta Konstituzioaren 28. eta 37. artikuluetan xedatuta dagoenaren arabera, nahitaezkoa da neurri egokiak ematea Erkidegoarentzako ezinbesteko zerbitzuak bete daitezen, auzitan dauden eskubideetako bat bera ere edukirik gabe gera ez dadin.

Hala ere, aurreko premisa gorabehera, begien bistakoa da ezen, funtsezko eskubideak mugatzen dituen edozein neurri konstituzionala izan dadin, proportzionaltasunaren printzipioa zorrotasunez aplikatuz hartu behar dela, eta horretarako hiru baldintza bete behar ditu neurri horrek: neurria aplikatuz proposatutako helburua lortu ahal izatea, hots, «egokitasun-judizioa» deritzona; egitatea aztertuta, ondorioztatu izana ez dagoela neurri apalagoren bat helburu hori eraginkortasun berarekin lortzeko, hau da, «beharrizan-judizioa» deritzona; eta,

azkenik, neurria edo konponbidea orekatua edo neurtua izatea, haren aplikazioaren ondorioz guztion intereserako onura edo abantaila gehiago eragiten direlako auzian dauden beste ondasun edo balioetarako eragiten diren kalteak baino, hau da, «proportzionaltasun-judizioa, zehazki ulertuta». Konstituzio Auzitegiak zenbait alditan adierazi du haren iritzia gai horren inguruan, honako epai hauen bitartez, besteak beste: 122/1990, 123/1990, 8/1992, eta 126/2003.

Erabaki horietatik ondorioztatu behar dugu erkidegoaren oinarrizko zerbitzuak emango direla ziurtatzeak mugatu egiten duela grebarako eskubidea baliatzeko aukera, eta horretarako nahitaezkoa dela interes desberdinak kontuan hartuta zuhurtasunez jokatzea. Hori guztia dela-eta, ziurtatzeak berme gisa balio behar du, eskubide kontrajarrien ezinbesteko koordinaziotik abiatuta; betiere ulertuta grebalarien eskubidea mugatu beharko dela, –etsi, Auzitegi Konstituzionalaren hitzetan– haien eskubideak grebaren bidez babesteak funtsezko zerbitzuaren hartzaileari zein zerbitzua jasotzeko eskubidearen titularrari eragiten dion edo eragin liezaiokeen kaltea larriagoa bada grebalarien errebindikazio edo eskakizunen arrakastarik ez izateak eragingo lukeena baino. Hori guztia dela-eta, greba-deialdi honen aurrean, haren garapenak dituen ezaugarri zehatzak hartu beharko dira kontuan.

Greba honen deialdiaren esparruan eragindako zentroak askotarikoak eta heterogeneoak direla egiaztatu da, hala aritzen diren jardueragatik nola haien egituragatik. Kasu batzuetan gizarteko oinarrizko zerbitzuekin –osasun, egoitza (egoitza geriatrikoak, eguneko zentroak eta adingabeen egoitzak) eta hezkuntzarekin– zerikusia duten esparruei eragiten diete, baina grebaren deialdiak ere eragiten dien beste zentro batzuk, ordea, horietan emandako zerbitzua zenbait kasutan publikoa izan arren, ez da oinarrizkotzat hartzen greba honen ikuspegitik, horrelakoetan garbiketarik ez egoteak ez baitie oinarrizko eskubideei eragiten, eta ondorioz, era honetako greba batean desegokia izango litzateke gutxieneko zerbitzuak ezartzea. Horregatik, hain zuzen, ezarri behar ditu gobernu-agintaritzak gutxieneko zerbitzuak adierazitako hiru esparruetan zerbitzu jakin batzuen oinarrizkotasuna babesteko. Agindu honetan daude zehaztuta horrelakoak:

Osasun-esparruari dagokionez, zikinkeria kentzea (mantenugai-iturria eragile biologiko askorentzat) arrisku biologikoari aurrea hartzeko neurri garrantzitsuenetako bat da, nahiz eta oso erraza izan edo horregatik izan. Garbitasuna eta desinfekzioa dira, esterilizazioarekin batera, lehen mailako elementuak, eta eraginkorrenak ospitaleko ingurumena deiturikoan infekzioaren kate epidemiologikoa hausteko. Ondorioz, ospitaleratutako pazienteei edo larrialdietako eta kirurgiako zerbitzuetara jotzen duten pertsonen zori zaien arretak osasun-zentro horietan gutxieneko higiena mantentzea eskatzen du, Konstituzioaren 43. artikuluan ezarritako osasunerako eskubidea zaintzeko.

Egoitza-esparruan, kontuan hartu behar da egoitzek, eguneko zentroek eta adingabeen egoitzek duten "funtsezko" izaera, hein handi batean prestazioen onuradunak mendekoak direlako ematen dena, kasu gehienetan osasunean defizit handia dutelako eta sistemaren laguntza integrala behar dutelako autonomiarako eta legez onartuta dituzten mendetasun-mailei arreta emateko; horri gehitu behar zaio laguntza pertsonalaren osagai sendoa eguneroko bizitzako zereginak egiteko. Pertsona horiek babes konstituzional berezia dute, Konstituzioaren 50. artikuluan aurreikusten den bezala, eta bizitzeko, osotasun fisiko eta moralerako eta osasunerako eskubideak ere ukitzen dira, Konstituzioaren 15. eta 43. artikuluetan jasotzen direnak. Horri dagokionez, zentro horietan oinarritzko garbiketa beharrezkoa da behar den higiena zaintzeko, eguneko zentroetako egoiliarren edo erabiltzaileen osasuna arriskuan jar ez dadin, eta langileen % 20 ezartzen da eginkizun horiek betetzeko.

Era berean, 2023ko urtarrilaren 31ko Aginduan, 2023ko martxoaren 7ko Aginduan, 2023ko martxoaren 10eko Aginduan, 2023ko apirilaren 12ko Aginduan, 2023ko apirilaren 18ko Aginduan eta 2023ko maiatzaren 8ko Aginduan ere jardun da. Agindu horiek guztiak Bizkaiko egoitzen sektorean (egoitza-zentroak, etxebizitza komunitarioak eta eguneko zentroak) egin diren grebetarako eman dira.

Hezkuntza arloan, greba deitzeak haur-hezkuntza ematen duten zentroi eragiten die, besteak beste. Umeen Eskubideei buruzko Nazio Batuen Konbentzioak, Espainiar Estatuak 1990eko azaroaren 30eko Instrumentuaren bidez berretsita, 24. artikuluan umeei ahalik eta osasun-mailarik handienaz gozatzeko eskubidea dutela jasotzen da, eta hartarako funtsezkoak dira higiena, ingurumen-saneamendua eta istripuen prebentzio-neurriak. Horregatik, eta umeak egunaren zatirik handienean greba-deialdiak eragindako ikastetxe horietan egoten direnez, beharrezko neurriak hartu behar dira aipatutako zentroetan gutxieneko higiene- eta osasungarritasun-baldintzak egon daitezen eta haien osasuna, hazkundera eta garapena arriskuan jar ez daitezen; betiere gazteenek higieneari buruzko ezagutza bidezko gaitasun txikiagoa dutela bereziki kontuan harturik.

Horregatik, greba-deialdi honen iraupena kontuan hartuta (2023ko maiatzaren 22tik 28ra), beharrezkoa da haurreskolen eguneroko garbiketaz gain, komunak eta komunak garbitzea, bai eta lehen eta bigarren hezkuntzako ikastetxeetako hondakin organikoak biltzea eta kentzea ere, hiru egunean behin. Era berean, 2023ko martxoaren 30eko, 2023ko apirilaren 13ko eta 2023ko apirilaren 27ko aginduak eman dira, ikastetxe baten garbiketari eragiten zion greba baterako.

Agindu horiek, greba-deialdi honetan gutxieneko zerbitzuak finkatzeko premisa juridikoa izan gabe – doktrina konstituzionalak debekatutako inferentzia –, aukera ematen dute egiaztatzeko agindu honek babestu nahi dituen eskubide eta ondasunetan – grebarena barne – eragin positiboak edo negatiboak izan dituztela deialdi horietako gutxieneko zerbitzuek ezarritako babesei dagokienez.

Aurretik azaldutakoagatik, agerikoa da gutxieneko zerbitzuak finkatu beharra dagoela aurreko lerroketan adierazitako osasunaren, egoitzaren eta hezkuntzaren esparruetan emandako zerbitzuaren funtsezkotasuna zaintzearen; izan ere, horrelakoak ez finkatzeak grebarekin lortu nahi den helburua baino nabarmen kalte handiagoak eragin litzake, horietan arreta jasotzen duten pertsonen osasuna, baita kasu batzuetan bizitza ere, haien zaugarritasuna dela-eta, arriskuan jar baitaiteke.

Lan Harremani buruzko martxoaren 4ko 17/1977 Errege Dekretu-legearen 10.2 artikulua honako hau xedatzen du: «greba egiten denean edozein zerbitzu publiko edo onartuta dagoen eta geroraezina den beharrezko edozein zerbitzu eskaintzeko enpresetan, eta larritasun bereziko egoerak daudenean, gobernuko agintaritzak beharrezko neurriak hartu ahal izango ditu zerbitzuen funtzionamendua ziurtatzeko» eta «Gobernuak, era berean, horretarako beharrezkoak diren esku-hartzeko neurriak har ditzake».

Arau horretan –zeina konstituzionala den (Konstituzio Auzitegiaren 11/1981 Epaia, apirilaren 8koa [RTC 1981\11])–, Konstituzioaren greba-eskubideari buruzko 28.2 artikuluekin bat etorritik, bertan honako hau ezartzen baita: «Eskubide horren erabilera arautzen duen legeak beharrezko bermeak ezarriko ditu erkidegoarentzako funtsezko zerbitzuen mantentzea ziurtatzeko», gobernu-agintaritzari ematen zaio berme-neurriak hartzeko eskumena, greba kasuan ezinbesteko zerbitzuei eusteko, eta hori egiteko neurrietako bat administrazio-ebazpenaren bidez jarduerari eusteko ezinbesteko gutxieneko zerbitzuak ezartzea da, eta lan-prestazioa eskaini behar duten langileei horiek bete ditzaten eskatzea.

Horregatik, Lan Harremani buruzko martxoaren 4ko 17/1977 Errege Lege Dekretuaren 10.2. artikuluan aipatzen den prozedura bideratu da, eta entzunaldia eskaini zaie eragindako, Jaurlaritzaren erabakia doakien zerbitzuei eta langileei buruzko proposamenak egin ditzaten.

Euskal Autonomia Erkidegoaren Administrazioako sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituen eta horien egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituen Lehendakariaren irailaren 6ko 18/2020 Dekretuaren 2. artikulua Lan eta Enplegu Saila sortzen du, eta 6. artikuluan lan-harremanen arloko lan-legeria betearaztea ezartzen du, besteak beste. Bestalde, xedapen iragankor bakarrak dioenez, Azken Xedapenetatik Lehenengoan aurreikusitakoa bete bitartean, Jaurlaritzaren

Lehendakaritzaren eta Jaurlaritzako sailen egitura eta eginkizunak zehazten dituzten arau organikoek indarrean jarraituko dute. Beraz, indarrean jarraituko dute apirilaren 11ko 84/2017 Dekretuak, Lan eta Justizia Sailaren egitura organikoa eta funtzionala ezartzen duenak, besteak beste, eta ekainaren 11ko 139/1996 Dekretuak eskuordetutako eskumenak, hau da, zerbitzu publikoak edo premia biziko eta atzeraezineko zerbitzuak emateko ardura duten enpresa, erakunde eta instituzioei eragiten dieten greba-kasuetan Erkidegoaren funtsezko zerbitzuei eutsiko zaiela ziurtatzeko beharrezko neurriak zehaztekoak.

Horregatik guztiagatik, Lan eta Justiziako sailburuak, Eusko Jaurlaritzaren ordezkari zela jasota, honako hau

EBATZI DU:

Lehena.- Gipuzkoako eraikin eta lokaletako garbiketa-sektoreko langileek 2023ko maiatzaren 22, 23, 24, 25, 26, 27 eta 28rako lanaldi osoan deitutako greba-eskubidea gauzatzeko, gutxieneko zerbitzu hauek mantendu beharko dira:

1. Oro har.

1.1. Ehunekoak kalkulatzeko:

- a) Pertsona bat 1etik beherakoa bada, gutxieneko zerbitzuak egitera deituta egongo da.
- b) Gainerako kasuetan, zenbaki zatikatua lortuz gero, gutxieneko zerbitzuak eman behar diren denbora zehazteko kalkulua zerbitzu bakoitzeko langileen ohiko lanaldia zenbatuta egin beharko da.

2.- Osasun-esparrua.

Osasun-zentroetan behar-beharrezkoa den garbiketa egingo da larrialdietako zerbitzuen funtzionamendurako, ebakuntza-geletarako, edukiontzietako hondakin sanitarioak biltzeko, sukalderako, janaria banatzeko eta jaiegun bateko ohiko langileekin ospitaleratutako gaixoei arreta emateko.

3.- Egoitza-esparrua.

Egoitza geriatrikoetan, eguneko zentroetan eta adingabeen egoitzetan, langileen % 20rekin pertsonen segurtasunerako edo osasunerako arrisku larria eta berehalakoa dakarten eremuak soilik garbituko dira. Horretarako, Laneko Arriskuen eta/edo Osasun Arriskuen Prebentzioko xedapen eta protokolo dokumentatuak izango dira erreferentzia-irizpideak.

3.- Hezkuntza-arloan.

Haurreskoletan eta haurtzaindegietan egunero garbituko dira komunak, zoruak eta piletak, eta hondakin organikoak bildu eta kenduko dira. Zeregin horiek pertsona batek egingo ditu, horretarako behar den gutxieneko denboran, eta ez du inoiz ere eguneroko lanaldia baino lanaldi luzeagoa izango.

Lehen eta bigarren hezkuntzan, 2023ko maiatzaren 24an, komunak eta komunak garbituko dira, eta hondakin organikoak bildu eta erretiratuko dira. Zeregin horiek pertsona batek egingo ditu, horretarako behar den gutxieneko denboran, eta ez du inoiz ere eguneroko lanaldia baino lanaldi luzeagoa izango.

Bigarrena.- Aipatutako zerbitzuak aldatu ahal izango dira, dagozkion administrazio-izapideak egin ondoren, grebaren iraupena kontuan hartuta, edo higiene-arrazoiak, arrazoi biosanitarioak edo gerora sortutako beste ezohiko arrazoi batzuk direla-eta.

Hirugarrena.- 1. Grebarako eskubidea erabiltzen ez duten langileek emango dituzte zerbitzuak lehentasunez.

2. Langileen ordezkariari entzun ondoren, Enpresaren Zuzendaritzari dagokio gutxieneko zerbitzuak egin behar dituzten langileen izenen izendapena eta eginkizunen esleipena, txandaka, betiere aurreko artikuluan eta indarreko legerian jasotako mugak errespetatuz.

Laugarrena.- Agindu honen aurreko apartatueta jasotako gutxieneko zerbitzuak ezin izango dira nahasi zerbitzu horiek emateko izendatutako langileak aldatzeagatik edo geldiarazteagatik. Halakorik gertatuz gero, legez kontraktatzat joko dira, eta eragiten dituztenek erantzukizuna izango dute, eta erantzukizun hori indarrean dagoen ordenamendu juridikoaren arabera eskatuko zaie.

Bosgarrena.- Aurreko paragrafoetan xedatutakoak ez du ekarriko inolako mugarik greba arautzen duen araudiak egoera horretan dauden langileei aitortzen dizkien eskubideetan, ez eta greba eragin duten eskaeren izapidetzeari eta ondorioei dagokienez ere.

Seigarrena.- Agindu hau jakinarazten den egunean jarriko da indarrean.

Zazpigarrena.- Jakinaraz bekie agindu hau interesdunei, Administrazio Publikoen Administrazio Prozedura Erkidearen urriaren 1eko 39/2015 Legearen 40. artikuluan ezarritako moduan, eta adieraz bekie, halaber, agindu honek amaiera ematen diola administrazio-bideari, eta haren aurka administrazioarekiko auzi-errekurtsoa jar dezaketela Euskal Autonomia Erkidegoko Auzitegi Nagusiko dagokion salan, jakinarazten den egunetik 2 hilabeteko epean, Administrazioarekiko Auzien Jurisdikzioa arautzen duen uztailaren 13ko 29/1998 Legean xedatutakoaren arabera.

Era berean, eta Administrazio Publikoen Administrazio Prozedura Erkidearen urriaren 1eko 39/2015 Legearen 123. eta 124. artikuluetan aurreikusitakoarekin bat etorritik, jakinaraz bedi, halaber, agindu honen aurka aukerako berraztertze errekurtsoa aurkeztu ahal izango zaiola Lan Agintaritzari, hilabeteko epean, agindua jakinarazi eta hurrengo egunetik aurrera.

Vitoria-Gasteiz, 2023ko maiatzaren 19a.

Sin.: Idoia Mendia Cueva

**BIGARREN LEHENDAKARIORDEA ETA
LAN ETA ENPLEGU SAILBURUA**